

Nor bere baitan

Berriako iritzi-artikulu bat irakurriko dugu: Goizalde Landabasok idatzi du, isiltasunean eta nor bere baitan egoteari buruz.

Sekuentzia honetan, hau egin dezakezu:

- Isiltasun-uneei buruz hausnartu.
- Ulermen-galderei erantzun eta lexiko-ariketak egin.
- Ahalera hipotetikoa aztertu.
- Isiltasun-beharrari buruzko hausnarketa idatzi irratirako.

Adimen artifizialak sortutako irudia

Irakurri aurretik

1. Tabernak

Ariketa hau etxean egin dezakezu. Jaso zerrenda batean zure gustuko tabernen ezaugarriak.

BAKARKA

michael-discenza-MxfcoyCH_Y-unsplash

2. jarduerako galderei erantzun ondoren, alderatu zuk jasotako ezaugarriak kideek jasotakoekin eta Goizalde Landabasok testuan deskribatu duenarekin.

BAKARKA

Irakurri bitartean

2. Zer dio Goizalde Landabasok?

Ariketa hau etxean egin dezakezu. Irakurri testua, eta erantzun hurrengo orrialdeko galderei.

berria

Lubakiak

Goizalde Landabaso 2026ko urtarrilaren 13a

Bizi naizen auzoan beste taberna bat zabaldu dutela jabetu nintzen ohikoa ez dudan bidea egiterakoan. Tabernaria bakarrik zegoelako eta itxura ona antzeman niolako sartu nintzen. Hormetan Ainhua Resanok egindako argazkiak zeuden: hazpeirik ez zuten emakumezkoen aurpegi sorta. Begiratzen zaituztela esan niezazuke, baina ez dute begirik, ez sudurrik ezta ahorik ere. Hortaz, alegrantziarik edo tristeziarik ezin esan badutenik. Eta norena da hauen interpretazioa, sortzailearena ala begiratzen duenarena? Sortzailearen asmoa garrantzitsua da behin jendaurrean dagoela? Taberna hau tranpa bat dela pentsa zenezake, izan ere, musika ia ez da entzuten, eta ez dago telebistarik. Hemen jendeak hitz egin behar du; edo ez, baina esango nuke bertoratzen direnek nahiago izango dutela hitzez bete isiltasuna. Deserosoak dira hormetako ez-irudiak, eta ezinegona sor lezake pantailaren faltak. Demagun tabernariak erabakitzen duela beste inon ez dagoen kartela jartzea: «Debekatuta daude sakelakoak». Sartzen den jendeak jakingo luke zer egin? Irudipena daukat, pertsona bi aurrez aurre egonda ere, batzuetan, sakelakoaren bidez sor lezaketen elkar komunikazioa erosoago zaiela. Ukimena sakrifika litekeen zentzumena da?

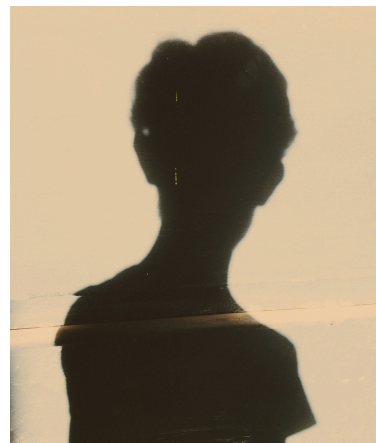
Byung-Chul Han filosofo izarrak berriki esan du etxean gelditzea dela erresistentzia ariketa argiena, bertako isiltasunean oraindik ere zeure burua entzun dezakezulako. Ez dakit Han-en etxeak zer soinu duen, baina nik, etxera ailegatu, argiak isiotu, eta atoan irratia, telebista edo musika ipintzen dut. Ziurren, isiltasuna inbaditzen ari naizela esango luke berak. Hori barik, baina, nik ere zelanbaiteko aztoramendua sentitzen dut. Bere ustez, sistemaren aurka egin nahi baduzu, isiltasuna da gakoa; babestu, ostendu, ez agertu. Lubakiak sortu eta lubakietan egon da bere proposamena. Ainhua Resanoren dozena bat emakume horiek ere hori izan litezke, lubakietan ezkututzen diren gizakiak, barrura bizi direnak, eta norbera, erdian, abaro horretan egoten ikasi behar duen gizaki soil bat.

BAKARKA

1. Zer iradokitzen du egileak Resanoren argazkiei dagokienez?

- a) Irudiek emozioak transmititzen dituztela, ezaugarri fisikoak falta dituzten arren.
- b) Obrak ikusgai jartzean, ikuslearen interpretazioak indarra hartzen duela.
- c) Obraren balioa egilearen jatorrizko asmoaren arabera dela soilik.

*muhammed-aslam-aslam
rQSL5gis5yM-unsplash*

2. Taberna horretako giroak zer eragin izan lezake bezeroarengan?

- a) Norbere buruarekin edo besteekin topo egitera bultzake.
- b) Musika eta pantailarik ez egoteak isiltasun deserosoak errazten dituela.
- c) Giroak eta argazkien edertasunak bezeroen lasaitasuna bermatzen dutela.

3. Sakelakoen erabileraren inguruan, zer ondorioztatzen du idazleak?

- a) Pantailen bidezko harremana gertuko interakzio fisikoa baino neketsuagoa gertatzen zaigula.
- b) Gailu teknologikoak debekatzeak komunikazioa berreskuraraziko lukeela.
- c) Errazagoa zaigula maila digitalean jardutea, aurrez aurre baino.

4. Zer alde dago Byung-Chul Han-en teoriaren eta egilearen ohituren artean?

- a) Han-ek isolamendua sistemaren aurka borrokatzeko bidetzat du, baina idazleari erabateko isiltasunak ezinezona eragiten dio.
- b) Filosofoak etxean egotea erresistentziazat jotzen du; idazleak nahiago du tabernetan babestu.
- c) Biak bat datoz teoriarik eta praktikan.

5. Testuaren amaieran, zer irudikatzen dute "lubakiek"?

- a) Kanpoko munduaren erasoetatik barne-bizitzari eusteko espazio intimo eta hermetikoak.
- b) Gizartetik isolatuta bizi direnen borroka politikoa.
- c) Jendeak elkarrengandik bereizi eta komunikazioa eteteko eraikitzen dituen hesiak.

TALDEAN

3. Sinonimoak

Elkartu hiruko taldeetan, irakurri beheko esaldiak eta bila itzazue, Landabasoren testuan, letra lodiz dauden hitzen sinonimoak, syntaxira egokituta.

1. Ispiluan begiratu eta _____ (**konturatu**) nintzen denbora ez dela alferrik pasatzen.
2. Basoaren ilunpean, ehiztariak bere burua _____ (**ezkutatu**) zuen hartzaren beldur.
3. Ezusteko deia jaso zuenean, _____ (**berehala**) irten zen etxetik, berokia hartzeko astirik gabe.
4. Ez dago ezer hoberik gurasoen _____ (**babesean**) egotea baino, kanpoan ekaitza denean.
5. Urrutitik etorritako lagunari tristura pixka bat _____ (**nabaritu**) nion begiradan, nahiz eta hitzez kontrakoa esan.
6. Egurra bustita zegoen, eta kosta egin zitzaigun sua _____ (**piztea**).
7. Barkamenik eskatu _____ (**gabe**) alde egin zuen, harrokeriaz.

evgeni-tcherkasski-SqsbTuo5jP0-unsplash

Erantzun zuzenak 9. orrialdean daude.

TALDEAN

Irakurri ondoren

4. Erreparatu

Elkartu hiruko taldeetan, aztertu arretaz adibideak, eta erantzun galderei.

zulmaury-saavedra-SEdFmri-K6E-unsplash

- "Begiratzen zaituztela esan **niezazuke**, baina ez dute begirik..."
- "Taberna hau tranpa bat dela pentsa **zenezake**..."
- "... eta ezinegonak sor **lezake** pantailaren faltak"
- "... sakelakoaren bidez sor **lezaketen** elkar komunikazioa erosoago zaiela"

1. Letra lodiz dauden aditzek zer adierazten dute: egitatea ala aukera?
2. Zergatik uste duzu erabiltzen duela *esan niezazuke* eta ez *esan ahal izango nizuke*?
3. Aditz nagusiak ba al du aspektu-markarik (-t(z)en, -ko/go...)?
4. Zer forma adierazgarri dute letra lodiz dauden aditz guztiek beren baitan?
5. Letra lodiz dauden aditzak orainaldian, iraganean ala alegiazko aldian kokatuta daude? Saia zaitez erantzuna arrazoitzen.

Erantzun zuzenak 9. orrialdean daude.

ALEGIAZKO AHALERA

NOR

NINTEKE
 HINTEKE
 LITEKE
 GINTEZKE
 ZINTEZKE
 ZINTEZKETE
 LITEZKE

NOR-NORI

NENKI	DA	KE	
HENKI	A/NA	KE	
LEKI	O	KE	
GENKIZKI	GU	KE	
ZENKIZKI	ZU	KE	
ZENKIZKIZUE	ZUE	KE	TE
LEKIZKIE	E	KE	

NOR-NORK

NOR: 1. ETA 2. PERTSONAK

NINTZA	KE	T
HINTZA	KE	K/N
-----	KE	---
GINTZA	KE	GU
ZINTZA	KE	ZU
ZINTZA	KE	ZUE
-----	KE	---

NOR-NORK

NOR: 3. PERTSONAK

HURA

HAIEK

NEZAKE	NITZAKE
HEZAKE	HITZAKE
LEZAKE	LITZAKE
GENEZAKE	GENITZAKE
ZENEZAKE	ZENITZAKE
ZENEZAKETE	ZENITZAKETE
LEZAKETE	LITZAKETE

NOR-NORI-NORK

NIEZA (ZKI)	DA	KE	
HIEZA (ZKI)	A/NA	KE	
LIEZA (ZKI)	IO	KE	
GENIEZA (ZKI)	GU	KE	
ZENIEZA (ZKI)	ZU	KE	
ZENIEZA (ZKI)	ZUE	KE	TE
LIEZA (ZKI)	IE	KE	TE

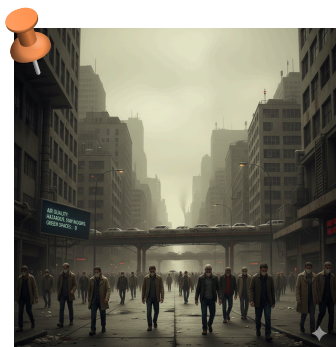
5. Zenezake

TALDEAN

Elkartu hiruko taldeetan, aztertu irudiak eta sortu bi-hiru lerroko paragrafo bat irudi bakoitzeko, zer adieraz dezakeen azalduz.

Taldean lan eginda elkarrengandik ikas genezake, denon ekarpenarekin aukezpen hobea egin, eta irakasleari 10eko lana entrega geniezaioke.

Adimen artifizialak sortutako irudiak

Adizkien taula 6. orrialdean dago

Feedbacka irakasleak emango dizue.

BAKARKA

6. Isiltasuna

Ariketa hau etxean egin dezakezu. Irakurri testuingurua, eta idatzi hausnarketa. Saiatu alegiazko ahaleraren adizkiak erabiltzen.

Isiltasuna, hutsunea ala beharra?

boba-jovanovic-VWmCwpWSVf0-unsplash

TESTUINGURUA

Azken urteetan **gero eta zailagoa da isiltasun betea aurkitzea**: etengabeko jakinarazpenek, pantailek, presak eta informazio-olde etengabeak gure arreta erakartzen dute, eta askotan ez gara konturatzen nola urruntzen garen geure burutik. Testuinguru horretan, irratsaio batek eztabaida ireki du "Isiltasuna: hutsunea ala beharra?" izenburupean, eta entzuleei eskatu die beren esperientziak partekatzeko. Hori dela-eta erabaki duzu zeure ikuspegia idatziz bidaltzea.

Hausnarketa bidaliko duzu irratsaiora (paragrafo pare bat), zeure bizipenetatik abiatuta. Egoera zehatz batetik abiatuta, **azaldu nolako harremana duzun isiltasunarekin, eta zergatik izan daitekeen baliotsua isiltasuna.**

Feedbacka irakasleak emango dizu.

ERANTZUNAK

2. Zer dio Goizalde Landabasok?

1- b; 2- a; 3- c; 4- a; 5- a.

3. Sinonimoak

1. jabetu; 2. ostendu; 3. atoa; 4. abaro; 5. antzeman; 6. isiotzea; 7. barik.

4. Erreparatu

1. Letra lodiz dauden aditzek zer adierazten dute: egitatea ala aukera? Aukera. Ahalerazko aditzak dira, eta horiek subjektuak ekintza gauzatzeko duen gaitasuna edo ekintzaren gertagarritasuna adieraz dezakete. Ahalera erabil daiteke esan nahi dena leuntzeko edo adeitsuak izateko (modalizatzeko), iradokizunak egiteko, baimena eskatzeko, ziurgabetasuna adierazteko...

2. Zergatik uste duzu erabiltzen duela *esan niezazuke* eta ez *esan ahal izango nizuke*?

Erregistro jasoagoa bilatzen duelako edo/eta testua aberasteko.

3. Aditz nagusiak ba al du aspektu-markarik (-t(z)en, -ko/go...)?

Ez, ahalerako aditzak aspektu-markarik gabe eratzen dira.

4. Zer forma adierazgarri dute letra lodiz dauden aditz guztiek beren baitan? <-ke>, ahalerazko aditzen morfema da bereizgarria.

5. Letra lodiz dauden aditzak orainaldian, iraganean ala alegiazko aldian kokatuta daude? Saia zaitez erantzuna arrazoitzen.

Letra lodizko aditzak alegiazko ahalerakoak dira, egoera hipotetiko bat adierazten dutelako: ekintza gerta daiteke edo ez.

- Orainaldiko ahalera erabilita adierazten dugu ziurtasun apur bat badagoela gerta daitekeenari buruz: Kepa gaur etor daiteke.
- Iraganeko ahalera erabilita adierazten dugu iraganean gerta zitekeela zerbait, baina ez dela gertatu: Kepa atzo etor zitekeen, baina ez zen etorri.
- Alegiazko ahalera erabilita adierazten dugu etorkizunean gertatzeko aukera dagoela: Kepa bihar etor liteke (edo ez).

HIZTEGI LAGUNGARRIA

Hazpegirik ez zuten. Ez zuten aurpegiaren ezaugarriarik.

Argiak isiotu. Argiak piztu.

Atoa irratia (...) ipintzen dut. Berehala irratia pizten dut.

Ostendu. Ezkutatu.

Abaro horretan egoten. Babes horretan egoten.